



Revidering av demokratistrategin (KS/2013:72)

Beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige godkänner den reviderade strategin för demokrati och delaktighet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del att den tidigare strategin för demokrati och delaktighet (KS/2008:392) avskrivs.

Sammanfattning

Demokratin i Botkyrka är inte bara *för* medborgarna. Demokratin i Botkyrka ska byggas av och utvecklas *med* medborgarna. Alla vi som arbetar i Botkyrka har en viktig uppgift i att lyssna till och möta behoven hos olika samhällsgrupper.

Denna strategi anger den övergripande inriktningen för Botkyrka kommuns arbete för demokrati och delaktighet. Demokratiarbetet är en del av kommunens ordinarie verksamhet och syftar till att:

- vägleda kommunens arbete för demokrati, delaktighet och inflytande
- vara ett stöd i den politiska styrningen och för förvaltningen.

Kommunens demokratiarbete ska underlätta för alla medborgare och samhällsgrupper att vara delaktiga i demokratiska processer genom att undanröja strukturella hinder kopplade till kön, ålder, social, ekonomisk, kulturell eller etnisk bakgrund, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller funktionsnedsättning.

Den mest omfattande delen av strategin innehåller utvecklingsområden för demokrati och delaktighet. Vi har identifierat sju utvecklingsområden:

1. Den representativa demokratin.
2. Delaktighet och inflytande i Botkyrka.
3. Kommunens samarbete med civilsamhället.
4. Samarbete internationellt och nationellt.

2014-05-05

Dnr KS/2013:72

5. Ungas inflytande i Botkyrka.
6. Digital demokrati.
7. Demokrati på arbetsplatsen.

Demokratiberedningen har behandlat ärendet 2014-04-11 § 17.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse 2014-03-28.



§ 17

Reviderad Demokratistrategi (KS/2013:72)

Beslut

- Demokratiberedningen föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige godkänna den ny reviderade strategin för demokrati och delaktighet.
- Demokratiberedningen föreslår kommunstyrelsen att besluta att tidigare strategi för demokrati och delaktighet (Dnr KS/2008:392) avskrivs.

Sammanfattning

Demokratin i Botkyrka är inte bara *för* medborgarna. Demokratin i Botkyrka ska byggas av och utvecklas *med* medborgarna. Alla vi som arbetar i Botkyrka har en viktig uppgift i att lyssna till och möta behoven hos olika samhällsgrupper.

Denna strategi anger den övergripande inriktningen för Botkyrka kommuns arbete för demokrati och delaktighet. Demokratiarbetet är en del av kommunens ordinarie verksamhet och syftar till att

- vägleda kommunens arbete för demokrati, delaktighet och inflytande
- vara ett stöd i den politiska styrningen och för förvaltningen

Kommunens demokratiarbete ska underlätta för alla medborgare och samhällsgrupper att vara delaktiga i demokratiska processer genom att undanröja strukturella hinder kopplade till kön, ålder, social, ekonomisk, kulturell eller etnisk bakgrund, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller funktionsnedsättning.

Den mest omfattande delen av strategin innehåller utvecklingsområden för demokrati och delaktighet. Vi har identifierat sju utvecklingsområden:

1. Den representativa demokratin.
2. Delaktighet och inflytande i Botkyrka.
3. Kommunens samarbete med civilsamhället.

/2014-04-11/

Dnr KS/2013:72

4. Samarbete internationellt och nationellt.
5. Ungas inflytande i Botkyrka.
6. Digital demokrati.
7. Demokrati på arbetsplatsen.



2014-03-28

Dnr KS/2013:72

Referens

Ahmad Azizi

Mottagare

Kommunstyrelsen

Förslag till beslut om strategi för demokrati och delaktighet

Förslag till beslut

- Demokratiberedningen föreslår kommunstyrelsen att föreslå kommunfullmäktige godkänna den ny reviderade strategin för demokrati och delaktighet.
- Demokratiberedningen föreslår kommunstyrelsen att besluta att tidigare strategi för demokrati och delaktighet (Dnr KS/2008:392) avskrivs.

Sammanfattning

Demokratin i Botkyrka är inte bara *för* medborgarna. Demokratin i Botkyrka ska byggas av och utvecklas *med* medborgarna. Alla vi som arbetar i Botkyrka har en viktig uppgift i att lyssna till och möta behoven hos olika samhällsgrupper.

Denna strategi anger den övergripande inriktningen för Botkyrka kommuns arbete för demokrati och delaktighet. Demokratiarbetet är en del av kommunens ordinarie verksamhet och syftar till att

- vägleda kommunens arbete för demokrati, delaktighet och inflytande
- vara ett stöd i den politiska styrningen och för förvaltningen

Kommunens demokratiarbete ska underlätta för alla medborgare och samhällsgrupper att vara delaktiga i demokratiska processer genom att undanröja strukturella hinder kopplade till kön, ålder, social, ekonomisk, kulturell eller etnisk bakgrund, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller funktionsnedsättning.

Den mest omfattande delen av strategin innehåller utvecklingsområden för demokrati och delaktighet. Vi har identifierat sju utvecklingsområden:

1. Den representativa demokratin.
2. Delaktighet och inflytande i Botkyrka.
3. Kommunens samarbete med civilsamhället.
4. Samarbete internationellt och nationellt.
5. Ungas inflytande i Botkyrka.
6. Digital demokrati.
7. Demokrati på arbetsplatsen.

2014-03-25

Dnr KS/2013:72

Ärende

Kommunfullmäktige fattade beslut om strategin för demokrati och delaktighet april 2009 (Bnr KS/2008:392). Kommunstyrelsen fattade beslut om att revidera strategin mars 2013. Kommunstyrelsen gav i uppdrag till kommunledningsförvaltningen att med hjälp av en politisk styrgrupp från demokratiberedningen ta fram ett förslag på en reviderad strategi för demokrati och delaktighet.

Under 2013 genomfördes ett antal workshops med representanter från förvaltningar, föreningar och forskare från Mångkulturellt centrum. Förslag och synpunkterna från dessa workshops diskuterades med den politiska styrgruppen. Ett remissförslag blev klart i december 2013. Förslaget godkändes av demokratiberedningen den 20 december.

Kommunens alla nämnder, bolag, föreningar, Mångkulturellt centrum och ett antal externa aktörer, bland annat SKL (Sveriges kommuner och landsting), Europarådet och Unescoinitiativet ECCAR har varit remissinstanser.

Under remissperioden 20 december 2013-14 februari 2014 svarade 25 av dessa remissinsatser på remissen. Remissvaren och tidigare underlag från workshops har integrerats i detta förslag till strategi för demokrati och delaktighet..

Varför en revidering? - bakgrund

Uppföljningar av demokratiutvecklingsarbetet har under de senaste åren visat ständiga förbättringar i den lokala demokratin. Kommunen har bland annat nått grupper som tidigare inte varit delaktiga, ökat valdeltagandet, skapat metoder för medborgardialog och utvecklat möjligheter för digital delaktighet i samarbete med olika föreningar och organisationer.

Trots detta så finns det ännu utmaningar för den lokala demokratin i Botkyrka. Andelen kommuninvånare med bakgrund och livserfarenheter från andra länder stiger ständigt i Botkyrka. En uppenbar utmaning för demokratin i framtiden är hur den lokala demokratin hanterar denna förändring av befolkningssammansättning. En annan viktig del av demokratiarbetet är att jobba riktat mot majoritetssamhället för att stödja en anpassning och acceptans av en ny verklighet. Medborgarna, framför allt de nya generationerna, är inte engagerade i politiken och inte delaktiga i demokratin på samma sätt, eller i samma utsträckning som tidigare.

Den strategi för demokrati och delaktighet som kommunen haft sedan 2009 utgår implicit från ett samhälle med ett folk med en gemensam historia, en etnisk tillhörighet, och en delad politisk tradition och kultur. För att upprätthålla en fungerande och modern demokrati måste vi hitta sätt att utgå från medborgarnas olika förutsättningar.

2014-03-25

Dnr KS/2013:72

Den nya strategins innehåll

Strategin inleds med ett avsnitt om demokrati för en hållbar samhällsutveckling och med en kort tillbakablick av kommunens tidigare arbete med demokratiutveckling. Den mest omfattande delen av strategin innehåller utvecklingsområden för demokrati och delaktighet. Vi har identifierat sju utvecklingsområden:

1. Den representativa demokratin.
2. Delaktighet och inflyttande i Botkyrka.
3. Kommunens samarbete med civilsamhället.
4. Samarbete internationellt och nationellt.
5. Ungas inflyttande i Botkyrka.
6. Digital demokrati.
7. Demokrati på arbetsplatsen.

För att förtydliga vad som ska göras inom varje utvecklingsområde, har vi tagit fram ett antal strategiska insatser inom varje utvecklingsområde. Det sista avsnittet tydliggör ansvar och organisation och hur kommunen ska följa upp strategins genomförande.

Strategin ska vara styrande för nämndernas demokratiåtaganden i respektive ettårsplaner. Kommunledningsförvaltningen har uppdraget att ge stöd till nämnderna och förvaltningarna i framtagandet av specifika åtaganden och åtgärder för att bidra till strategins uppfyllande.

Mattias Jansson
Kommundirektör

Helena Rojas
Verksamhetschef

Övrig rubrik

Strategin för demokrati och delaktighet

Expedieras till

Nämnder och kommunens helägda bolag
Förvaltnings chefer
Demokratiutvecklaren -kommunledningsförvaltningen



Referens
Ahmad Azizi

Mottagare
Kommunfullmäktige

Strategi för demokrati och delaktighet

Demokrati och delaktighet i Botkyrka

Demokratin i Botkyrka är inte bara *för* medborgarna. Demokratin i Botkyrka ska byggas av och utvecklas *med* medborgarna. Alla vi som arbetar i Botkyrka har en viktig uppgift i att lyssna till och möta behoven hos olika samhällsgrupper.

Denna strategi anger den övergripande inriktningen för Botkyrka kommuns arbete för demokrati och delaktighet. Den är en del av kommunens ordinarie verksamhet och syftar till att

- vägleda kommunens arbete för demokrati, delaktighet och inflytande
- vara ett stöd i den politiska styrningen och för förvaltningen

Kommunens demokratiarbete ska underlätta för alla medborgare och samhällsgrupper att vara delaktiga i demokratiska processer genom att undanröja strukturella hinder kopplade till kön, ålder, social, ekonomisk, kulturell eller etnisk bakgrund, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller funktionsnedsättning.

Huvudansvaret för att försvara och utveckla demokratin ligger på Botkyrkaborna själva och deras sammanslutningar så som politiska partier och andra organisationer. Men politiska organ och förvaltningar ska stödja demokratiutvecklingen och underlätta för Botkyrkaborna att delta och engagera sig.

Botkyrkas kommunfullmäktige beslutar om strategin. Den omfattar den politiska organen, förvaltningarna och den helägda kommunala bolag. Strategin är grunden för kommunens prioriteringar för demokratiutvecklingen i kommunens flerårsplaner, och för nämndernas beslut om konkreta demokratifrämjande insatser i sina respektive ettårsplaner. Den riktar sig så väl till förtroendevalda som till chefer och medarbetare i kommunen, strategin ska lämna avtryck i Botkyrkabornas vardag.

Strategins innehåll

Strategin inleds med ett avsnitt om demokrati för en hållbar samhällsutveckling och med en kort tillbakablick av kommunens tidigare arbete med demokratiutveckling. Den mest omfattande delen av strategin innehåller utvecklingsområden för demokrati och delaktighet. Vi har identifierat sju utvecklingsområden:

Kommunledningsförvaltningen

Post Botkyrka kommun, 147 85 TUMBA · Besök Munkhättevägen 45, Tumba · Kontaktcenter 08-530 610 00

Direkt 08 - 530 61436 Sms-0733-807872 · E-post ahmad.azizi@botkyrka.se

Org.nr 212000-2882 · Bankgiro 624-1061 · Fax 08-530 616 66 · Webb www.botkyrka.se

1. Den representativa demokratin.
2. Delaktighet och inflyttande i Botkyrka.
3. Kommunens samarbete med civilsamhället.
4. Samarbete internationellt och nationellt.
5. Ungas inflyttande i Botkyrka.
6. Digital demokrati.
7. Demokrati på arbetsplatsen.

För att förtydliga vad som ska göras inom varje utvecklingsområde, har vi tagit fram ett antal strategiska insatser inom varje utvecklingsområde. Det sista avsnittet tydliggör ansvar och organisation och hur kommunen ska följa upp strategins genomförande.

Demokrati för en hållbar samhällsutveckling

I Botkyrka arbetar vi för en hållbar samhällsutveckling. Ett av kommunens långsiktiga mål för att uppnå en hållbar utveckling är att "Botkyrkaborna har förtroende för varandra och demokratin".¹ Sveriges strategi för hållbar utveckling säger också att *hållbar utveckling utgår från ett gemensamt ansvar*. Det förutsätter ett samhälle med demokratiska värderingar som respekterar de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar. Det innebär att alla medborgare tillförsäkras likvärdiga rättigheter och möjligheter i de demokratiska processerna.

I arbetet för en hållbar samhällsutveckling är därför samspelet mellan kommunens strategi för ett jämställt Botkyrka, strategin för ett interkulturellt Botkyrka och strategin för demokrati och delaktighet centralt. Flickor och pojkar, kvinnor och män ska ges inflyttande i kommunen och en god kommunal service på lika villkor oavsett bakgrund.

Demokratiarbetet i Botkyrka

Den första strategin för demokrati och delaktighet antogs 2009 men demokratiarbetet i Botkyrka har en lång historia. Det strategiska arbetet inleddes redan 1997 och fokuserade då på att stärka valdeltagande inför valen 1998 med en särskilt till-satt tjänst för arbetet med demokratiutveckling. Demokratiarbetet utvecklades genom att kopplas ihop med arbetet i kommunens stadsdelar. Regeringens storstads-satsning gav ungefär samtidigt möjlighet att utveckla delaktigheten. 1997 tillsattes demokratiberedningen, och 2002 inrättades Ungdomsfullmäktige, politikerkaféer och rådslag för att tre år senare kompletteras med en formaliserad möjlighet för

¹ "Ett hållbart Botkyrka", Kommunfullmäktige 2004.

Botkyrkaborna att lämna synpunkter (synpunktshanteringen) och medborgarförslag.

Demokratiarbetet förstärktes ytterligare 2006 då en heltidstjänst för demokratiutveckling skapades på kommunledningsförvaltningen. Därefter inrättades också sex dialogforum i kommunens olika delar, och arbetet intensifierades genom utvecklandet av olika metoder för delaktighet. Botkyrka använder i dag exempelvis en digital medborgarpanel och söker hela tiden nya vägar för att möta invånarna också online. Centralt för det fortsatta demokratiarbetet i Botkyrka är att ytterligare stärka medborgarperspektivet och den representativa demokratins förutsättningar. Vi ser i uppföljningar ständiga förbättringar, men det finns fortfarande delar att utveckla. I mars 2013 beslutade kommunstyrelsen att demokratistrategin skulle revideras.

Utvecklingsområden för demokrati och delaktighet

Den representativa demokratin har sina fasta spelregler men formerna för inflytande och påverkan mellan valen behöver utvecklas för att bättre möta de senaste decenniernas förändringar i samhället och politiken.

Förutom förändringar i befolkningens storlek och sammansättning, ser vi att värderingsförskjutningar mellan olika generationer har betydelse för demokratiarbetet. De yngre generationerna engagerar sig i allt större utsträckning i sakfrågor och det är mindre vanligt att de ansluter sig till politiska partier. Botkyrka skapar därför utrymme för deltagande för alla generationer och olika förhållningssätt. Kommunen har en ung befolkning, som med rätt verktyg har möjligheten att vara ledande i skapandet av en demokrati som överbryggar skillnaderna inom kommunen. Genom att involvera Botkyrkaborna i demokratiska processer motverkar vi föreställningar om grupper av människor som ”de andra”.

Den lokala demokratin har blivit bättre i Botkyrka. Kommunen har bland annat nått grupper som tidigare inte varit delaktiga, ökat valdeltagandet, skapat olika metoder för medborgardialog och utvecklat möjligheter för digital delaktighet i samarbete med föreningar och organisationer. En del av kommunens insatser för att öka ungdomars delaktighet är kommunens ungdomsfullmäktige. En annan del av demokratiutvecklingen är att ge förtroendevalda djupare kunskap i kommunala frågor med koppling till det politiska uppdraget.

Trots detta går det fortfarande att öka demokratin i Botkyrka. Vi har ett lågt valdeltagande jämfört med andra kommuner. Förutsättningarna är inte likvärdiga för alla våra invånare, och tillgången till makt och resurser är inte jämlika. De finns oacceptabla skillnader som följer grupptillhörighet, och det finns stora skillnader mellan Botkyrkas olika stadsdelar i engagemang och deltagande i den demokratiska processen. Det finns en otydlighet om hur mycket utrymme den representativa demokratin kan skapa för kommuninvånarna att påverka kommunala beslut och verksamheter. Ambitionen och förväntningarna behöver bli tydligare. Syftet

med denna reviderade strategi är just att förtydliga och komplettera tidigare strategi. Denna utveckling speglas i sju områden.

Sju utvecklingsområden för demokrati och delaktighet

1. Den representativa demokratin

I en representativ demokrati utgår den offentliga makten från folket, genom att medborgarna i fria och allmänna val utser representanter med beslutanderätt. Medborgarna kan på så sätt också utkräva ansvar av de folkvalda och utse nya representanter om de inte motsvarar förväntningarna. Relationen mellan medborgare och förtroendevalda utgör grunden för den representativa demokratin. De förtroendevalda är medborgarnas representanter och ska förverkliga de program de fått mandat för i valet. Avgörande för en positiv utveckling är att öka tilliten till partipolitiken och den kommunala organisationens förmåga att genomföra de beslut som fattas.

Medborgarnas, de politiska partiernas och kommunorganisationens roll

I Botkyrka, liksom för den representativa demokratin rent allmänt, är det grundläggande att medborgarna ser det meningsfullt och känner det som sitt ansvar att delta i valen av dem som ska styra. Ytterst ansvariga för hur politiken utformas är de förtroendevalda som prioriterar vad som ska göras och när. De har också en viktig roll i att säkerställa att besluten får genomslag i hela förvaltningsorganisation och att de följs upp och utvärderas.

Den kommunala förvaltningen genomför de förtroendevaldas beslut och hjälper de förtroendevalda att genomföra de politiska program som har fått väljarnas förtroende. Kommunorganisationen ska vara öppen för medborgarnas insyn och granskning och ska verka för att öka medvetenheten och kunskapen om de förtroendevaldas politiska mandat, deras prioriteringar och beslutanderätt. Ett öppet tydligt och begripligt kommunalt beslutsfattande är nödvändigt för att säkra kommuninvånarnas rätt till medbestämmande, inflytande och påverkan.

Jämställt och jämlikt deltagande

Jämställt och jämlikt deltagande i demokratiska processer är en central utgångspunkt. Alla medborgare ska på lika villkor ha tillgång till makt och inflytande och känna sig välkomna att delta i den demokratiska processen. Vi vet att Botkyrka är en plats med kommuninvånare från många olika platser i världen. Vi vet också att många kommuninvånare inte känner sig fullt ut representerade i kommunpolitiken. Demokratiarbetet behöver därför präglas av en förståelse för att det finns strukturer som försvårar det demokratiska deltagandet, exempelvis ursprung, ålder

eller funktionsnedsättning. Att bredda representationen är ett viktigt utvecklingsområde, och vi arbetar strategiskt för att undanröja strukturella, psykiska och fysiska hinder för kommuninvånarnas demokratiska deltagande.

Representation

Ett mål är att alla samhällsgrupper ska känna sig representerade i det politiska beslutsfattandet och den kommunala organisationens ledning. Avgörande i frågan om representationen är inte bara antalet representanter för olika samhällsgrupper, utan också i vilken utsträckning de förtroendevalda och kommunorganisationen speglar invånarnas olika livserfarenheter. Det är viktigt att kvalitativt säkerställa att förtroendevalda från underrepresenterade grupper i praktiken har samma möjlighet till inflytande över samhällsfrågor inom ramarna för sina kommunalpolitiska uppdrag.

Ökat valdeltagande

Valdeltagande i de allmänna valen är ett uttryck för det demokratiska systemets legitimitet och ett stärkt valdeltagande är därför viktigt för Botkyrka. Vi måste öka medvetenheten om de demokratiska processerna för att medborgarnas engagemang och deltagande:

- Valnämnden ska säkerställa genomförandet av valet – alla röstberättigade ska veta var, hur och när de kan rösta.
- De politiska partierna presenterar sina politiska program och bjuder in medborgarna till diskussion om samhällsutvecklingen.
- Förvaltningsorganisationen genomför insatser för ökad medvetenhet, engagemang och valdeltagande.

Strategiskt fokus

Insatser inom den politiska strukturen och i förvaltningsorganisationen:

- Ökad närvaro i offentliga rum för förtroendevalda, partier och politiska ungdomsförbund i skolor, föreningar och sociala medier, samt under evenemang.
- Anpassa den politiska beslutsprocessen fortlöpande till nya generationers syn på politik och till kommuninvånarnas förväntningar och förutsättningar.
- Skapa nya eller kompletterande former för nämndernas dialog med kommuninvånare som saknar rösträtt på grund av exempelvis ålder eller kort vistelsetid i Sverige.
- Den politiska organisationen och kommunförvaltningen arbetar med strategisk kommunikation för att effektivt nå ut med information och demokratifrämjande åtgärder.

- Kommunen ska verka för att alla röstberättigade ska kunna och vilja delta i valen och i den allmänna demokratiska processen. Valdeltagandet ska öka och skillnaderna mellan grupper och kommundelar ska minska.
- Kommunen ska göra det lättare för röstberättigade att själva ta ansvar för deltagande i den demokratiska valprocessen.
- Botkyrkas kommunorganisation ska aktivt arbeta för att öka medvetenheten och kunskapen om den representativa demokratis roll och politikernas, kommunorganisationens och medborgarnas befogenheter.
- Vi ska regelbundet och systematiskt belysa hur representationen är en avgörande grund för förändring.

2. Delaktighet och inflytande i Botkyrka

Att kommuninvånarna deltar i och påverkar den politiska beslutsprocessen ökar förtroendet för den representativa demokratin och de valda representanterna. Deltagande i demokratiska processer tenderar att stärka det sociala kapitalet, och det i sin tur motverkar både diskriminering och segregering. Dessutom ger deltagandet förståelse för hur demokrati fungerar.

Deltagardemokrati

Deltagardemokrati är ett sätt att delta i och stödja den representativa demokratin. Medborgarna ska vara en del av deltagardemokratin genom att ge råd, utöva brukarinflytande eller genom få rätt att fatta beslut i vissa frågor. Ett exempel är rådslag där invånarna kan fungera som rådgivare och medverka i beslut i frågor de är engagerade i. Kommunorganisationen har en rad aktiviteter som möjliggör för lokala aktörer att delta, ett exempel är områdesgrupperna i varje stadsdel. Dessa insatser är viktiga för att främja närdemokratin.

Medborgarnas rådgivande synpunkter används som underlag vid politiskt beslutsfattande. Det kan gälla vilken insats kommunen ska göra och hur insatsen ska utformas. På så sätt kan politiska beslut förankras i det lokala sammanhanget tidigt i beslutsprocessen.

Folkomröstning

Folkomröstning är den mest långtgående formen av deltagardemokrati i en specifik fråga. Kommunala folkomröstningar är enligt svensk lagstiftning alltid rådgivande. Om 10 procent av de röstberättigade kommuninvånarna begär det ska fullmäktige besluta att en folkomröstning ska hållas, under förutsättning att den rör en kommunal fråga och att inte minst två tredjedelar av fullmäktigeledamöterna röstar emot det.

Folkomröstningar kan vara ett värdefullt komplement till den representativa demokratin, de synliggör folkopinioner som inte är representerade via de politiska partierna. Men det finns också svårigheter med folkomröstningar, t.ex. kan det vara oklart hur resultaten ska tolkas eller vilken betydelse omröstningsdeltagandet bör tillmätas.

Medborgardialog

Medborgardialogen är ett sätt att involvera kommuninvånarna i frågor som berör dem utan att någon formell beslutanderätt delegeras. Botkyrka måste erbjuda olika former för delaktighet utifrån kommuninvånarnas villkor och förutsättningar. Det är viktigt att lyfta in invånarnas erfarenheter och kunskaper om lokala förhållanden i beslutsfattande och utförande.

De formella samråden enligt plan- och bygglagen samt medborgarnas delaktighet i olika delar av stadsplanering är andra exempel. Dialogen kan också vara digital som i kommunens medborgarpaneler.

Dialogen måste alltid ha ett tydligt syfte och i regel en särskild målgrupp. Det måste vara tydligt vilket utrymme man har att påverka, veta, tycka, resonera, genomföra och bestämma. Medborgarna ska ge information som underlag till beslut och kunna lyfta nya frågor för samtal i den lokala politiken.

Lokaldemokrati/Närdemokrati

Lokala frågor och närmiljön är ofta frågor som många medborgare intresserar sig för och vill vara med och påverka. Idag har kommunen sex dialogforum vars syfte är att ta upp lokala frågor i ett tidigt skede så att deltagarnas synpunkter kan användas som underlag vid politiskt beslutsfattande.

För att förbättra och förenkla för medborgares inflytande i sitt eget område så behöver dialogformen utvecklas. Dialogforumen ska vara utformade så att medborgarnas synpunkter på ett tydligt sätt kan tas tillvara på och användas som underlag vid beslutsfattande. De ska dessutom spela en självklar roll i respektive områdes utveckling.

Brukarinflytande

Brukarinflytande innebär att brukarna medverkar i beslut om verksamheter som de själva berörs av. Huvudsyftet är att stärka brukarnas ställning och ta tillvara deras erfarenheter och intressen när det gäller verksamheten. Detta kan i sig bidra till bättre beslut och ökad kvalitet. Brukarinflytande ger också en möjlighet att lyssna in i perspektiv från individer och grupper som annars kanske inte kommer till tals. Även i ett organiserat brukarinflytande ska var och en kunna välja att inte delta.

Återkoppling

Återkoppling ska vara en naturlig del av arbetet med alla typer av deltagardemokrati och dialoger. Alla deltagare i kommunens dialoger ska ha tillgång till resultaten av dialogen, information om hur det som diskuterats hanterats av kommunen och om det påverkat den politiska styrningen eller kommunens verksamheter. Det är självklart att deltagarna i dialogen ska få veta vilka beslut förtroendevalda eller förvaltningen fattar om dialogresultatet.

Strategiskt fokus

- Kommunen ska ta fram kanaler för inflytande inom det ordinarie verksamheter. Både förtroendevalda och kommunorganisationen måste vara tydliga med vad dialogen syftar till och vilket mandat de olika parterna har.
- Information om möjligheter för medborgarnas delaktighet och inflytande ska nå fler kommuninvånare. Till exempel måste kommunen informera bättre om de olika möjligheterna att lämna in synpunkter och medborgarförslag.
- Utveckla metoder och statistik för att följa vilka som deltar i medborgardialogen. Könstillfördelning ska alltid uppmärksammas.
- Skapa kanaler för att ta tillvara på synpunkter också från grupper invånare som har svag koppling till samhället, t.ex. en del äldre, nyanlända och unga utanför skolan och arbetsmarknaden.
- Botkyrka ska identifiera och undanröja hinder för delaktighet i kommunen för personer med funktionsnedsättning. Kommunen ska ge barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning förutsättningar för självbestämmande.
- Kommunfullmäktige ska ha ett system för att kunna följa upp möten, dialoger och samtal med medborgarna.
- Utveckla dialogforumen så de spelar en självklar roll i respektive områdes utveckling och så att medborgarnas synpunkter på ett tydligt sätt kan tas tillvara på och användas som underlag vid beslutsfattande.
- Brukarinflytande är ett utvecklingsområde för alla förvaltningar i de delar av verksamheten som möter brukare och kommuninvånare. Det är viktigt att verksamheterna själva bidra till organiseringen av brukarnas inflytande, bland annat genom att möjliggöra bildande av brukarråd.

3. Botkyrka kommun samarbetar med civilsamhället

Det är viktigt att utveckla kommunens samarbete med civilsamhället. Föreningar och andra aktörer i det civila samhället är en kanal för att nå ut till fler kommu-

ninvånare. En god relation och en stark tillit mellan kommunen och det civila samhället har en stor betydelse för en fungerande demokrati i Botkyrka.

Ömsesidig tillit för att lösa gemensamma problem

Botkyrkas demokratiarbete ska präglas av och stärka det gemensamma sociala kapitalet, det vill säga den ömsesidiga tillit mellan medborgarna och tillgång till sociala nätverk. Erfarenheten visar att de politiska institutionerna har bättre förutsättningar att lösa kollektiva problem i ett samhälle med stort socialt kapital. Den politiska och kommunala organisationen ska därför agera tillsammans med civilsamhället för att åstadkomma en önskvärd utveckling för Botkyrka kommun.

Sociala rörelser

Sociala rörelser beskriver ett förändrat politiskt klimat där de traditionella politiska organisationerna delvis tappar mark till förmån för rörelser som driver saksfrågor. Dessa rörelser står utan formell representation och direkt inflytande men i Botkyrka ska vi arbeta för att lyfta in sociala rörelser i den demokratiska processen. Genom att bjuda in till diskussion och bemöta frågor och synpunkter kan politiken och kommunorganisationen skapa förtroende. Engagerade Botkyrkabor är en förutsättning för en levande demokrati och engagemang ska därför tillvaratas. Vi måste kontinuerligt följa förändringar i medborgarnas egna strategier för att påverka lokalsamhället när vi utvecklar våra egna kanaler för inflytande. Botkyrkas förtroendevalda och kommunorganisation måste också uppmärksamma medborgare som i det offentliga rummet är osynliga, medborgare som står utanför utbildningssystemet och arbetsmarknaden, eller på andra sätt står utanför majoritetsnormen.

Strategiskt fokus

- Kommunen ska arbeta med föreningar för att föra dialog med kommuninvånarna, föreningarna är demokratiskolande och ökad samverkan bygger broar mellan olika samhällsgrupper i demokratiska processer.
- Kommunen ska stödja ett ökat demokratiskt engagemang hos underrepresenterade grupper.
- En annan viktig kanal för att nå ut med insatser och information till kommuninvånarna är samarbetet med engagerade kommuninvånare. Dessa kan arvoderas och en överenskommelse ska säkerställa politiskt neutralitet under genomförandet av uppdraget.
- Medborgarkontoren och områdesutvecklarna har en viktig roll i kommunens kontakt och samarbete med samhällets lokala aktörer.
- Kommunorganisationen och de förtroendevalda ska fokusera på att ta upp samhällsförändringar, utveckla kanaler för att fånga upp engagemang och skapa of-

fentliga rum där kommuninvånarna kan uttrycka sitt engagemang, sina åsikter och idéer.

- Kommunen ska bilda Partnerskap med samhällets idéburna organisationer med stöd av överenskommelser mellan kommunen och plattformen för idéburna organisationer.
- Kommunen i samarbete med trossamfund som en självklar del i det civila samhället utvecklar ett demokratifrämjande samtal om religionens roll i det offentliga rummet och i ett öppet samhälle.
- Kommunfullmäktige ska fatta beslut om vilka regler och principer som gäller för medborgarnas initiativ och politiska engagemang på de allmänna mötesplatserna i kommunen.

4. Samarbete internationellt och nationellt

I Botkyrka ser vi vikten av att följa demokratiutvecklingen även i andra länder eftersom globala och regionala förändringar kan påverka hur vi i Botkyrka ska agera. Samarbete ger oss nya kunskaper, idéer och metoder för den lokala demokratiutvecklingen. Det stärker och fördjupar vår förståelse för och kunskap om demokrati och delaktighet. Samtidigt är det centralt att följa debatten och utvecklingen av demokrati i olika delar av världen på grund av Botkyrkas demografiska sammansättning. Många Botkyrkabor har sitt ursprung i samhällen som just nu genomgår stora förändringar, och den debatt som följer på förändringarna får effekt även här i Botkyrka.

EU och Botkyrka som en del av det globala

Förutom att vi i Botkyrka förhåller oss till stora globala förändringar och händelser måste vi agera tillsammans med samarbetskommuner inom Europeiska unionen (EU). Sveriges medlemsstatus gör att vi i Botkyrka påverkas av direktiv och politiska beslut tagna inom EU. Vart femte år väljer medborgarna representanter till EU-parlamentet och en del av arbetet för demokratiutveckling inriktas därför på ökat engagemang och valdeltagande till EU-parlamentsvalet. Det är också viktigt för den lokala demokratin i Botkyrka att öka kommuninvånarnas kunskap och förståelsen för EU och vilka skyldigheter och rättigheter kommuninvånarna har gentemot EU:s beslutande institutioner.

Nationella samarbeten

Vi ska också ta tillvara de fördelar som samarbeten inom Sverige för med sig. Genom att följa andra kommuner i Sverige och låta oss inspireras av goda exempel driver vi också vårt eget arbete framåt. Samtidigt är Botkyrka en kommun som på flera områden inspirerat andra kommuner till alternativa vägar för att möta kom-

muninvånarnas behov och villkor. För det nationella arbetet är fortsatt deltagande inom ramen för exempelvis Sveriges kommuner och landsting centralt.

Strategiskt fokus

- Vi ska kontinuerligt följa händelser i omvärlden för att fånga upp kunskaper, idéer och metoder för demokratiutveckling.
- Vi ska öka kunskapen och medvetenheten om hur EU:s demokratiska processer fungerar och fördjupa medborgarnas kunskaper om möjligheter, rättigheter och skyldigheter inom EU:s parlamentariska system.
- Vi ska ingå i nätverk med andra kommuner i syfte att Botkyrkas demokratiarbete inspireras av och dela med oss till andra kommuner.

5. Ungas inflytande i Botkyrka

Botkyrka ska föra Ungdoms politiska handlingsplan och demokratin ska vara inkluderande och representativ för ungdomar. Föreningar och organisationer för ungdomar är en stor tillgång i verksamheter för demokratin. I arbetet för att öka ungas inflytande i Botkyrka är också skolorna en grund för att bygga förtroende för och kunskap om demokrati.

Skapa möjligheter och kanaler för delaktighet och inflytande

Kommunen ska förstärka unga invånares engagemang i de kommunala organisationsformerna. Kunskap om kanaler för delaktighet och inflytande i demokratiska processer ska också förbättras. Det är nödvändigt att nå ut till skolor, fritidsverksamheter och föreningar i frågor om mänskliga rättigheter, demokrati och delaktighet. Samtidigt har skolorna ett särskilt ansvar att i sin undervisning belysa den kommunala demokratin utformning och vägar till engagemang och påverkan.

Strategiskt fokus

- Utveckla metoder för genomförande av den Ungdomspolitiska handlingsplanen i nämnder och förvaltningar.
- Ge de politiska ungdomsförbunden större möjligheter att informera på skolor och olika föreningar, de har en viktig roll i arbetet för att öka ungas intresse för partipolitik.
- Ungdomsfullmäktiges mandat och kontakt med kommunorganisationen ska utvecklas och tydliggöras.
- Kommunens fritidsgårdar ska bidra till ökad kunskap om demokratifrågor och medborgarnas möjligheter till inflytande och makt över sitt eget liv och samhället.
- Stärk skolornas demokratiska funktioner som verktyg att utveckla tilltron till demokratin, till exempel elevråd och klassråd.

- Vidareutveckla jämställda och jämlika arbetsätt i skolor och på fritidsgårdar. Skolan ska bjuda in kommunala verksamheter, ungdomsfullmäktige, politiska ungdomsförbund och politiska representanter för att öka kunskapen om hur kommunal politik och verksamhet fungerar.
- Utforma temadagar med utgångspunkt från elevernas önskemål utifrån olika områden om lokal politik, kommunal organisation eller mänskliga rättigheter.
- Genomför skolval även mellan de allmänna valen för att träna eleverna i hur demokrati fungerar i praktiken, och för att förstärka den politiska debatten.

6. Digital demokrati

Digitala verktyg och kanaler som erbjuds via internet kommer gradvis att växa i betydelse som arenor för publicering av information, debatt, dialog och opinionsbildning om viktiga samhällsfrågor. I dag blir sammankopplingen allt tätare mellan demokrati och nya medier. Det är en utmaning för politik och förvaltning att vara ett led i denna utveckling. Ett viktigt syfte med kommunens insatser kopplade till nya verktyg och arenor inom demokratiutveckling är att de ska leda till ökad delaktighet bland kommuninvånarna, framför allt unga.

Strategiskt fokus

- Använd sociala medier som en del i kommunens demokratiarbete.
- Utveckla ett bredare engagemang för att integrera metoder med sociala medier inom den interna och den externa organisationen.
- Ge fler kunskap om och tillgång till internet och andra digitala verktyg genom samarbete med föreningslivet, inte minst pensionärsorganisationerna, uppsökande verksamhet och kostnadsfria kurser.

7. Demokrati på arbetsplatsen i Botkyrka

Delaktighet och inflytande för medarbetarna är en förutsättning för att kommunen ska kunna leva upp till sina ambitioner, både för en levande lokal demokrati i Botkyrka och för demokrati på arbetsplatsen. De demokratiska rättigheter som medarbetare i offentlig förvaltning har är inte en självklarhet för alla medarbetare och chefer. Kommunen måste säkerställa att demokratin fungerar väl också i den interna förvaltningen. Det har ett värde i sig, men att uppmärksamma intern demokrati är också nödvändigt för kommunens trovärdighet

Strategiskt fokus

- Utgångspunkten för demokratiarbetet på kommunens arbetsplatser är kommunens arbetsgivarstrategi.

- Synliggöra de brister som finns vid genomförandet av kommunens arbetsgivarstrategi så att de kan ligga till grund för att utveckla demokratin på arbetsplatserna.
- Styrningen på arbetsplatsen följer en tydlig fördelning av arbetsuppgifter men ska genomsyras av hög delaktighet, både i arbetets innehåll och i upplägg. Det är en förutsättning för att Botkyrka kommun ska vara en attraktiv arbetsgivare för både medarbetare och medborgare.
- Ge tydlig information till medarbetarna om uppdraget och om vilka rättigheter de har.
- Underlätta för och uppmuntra medarbetare på olika nivåer i organisationen att gå vidare med synpunkter och förslag.
- För fram kommunens arbete för jämlikhet, jämställdhet, interkultur och antidiskriminering som en kvalitetsaspekt i en demokratisk arbetsplats.
- Bjuda in de fackliga organisationerna för att uppnå en välfungerande demokrati på arbetsplatsen.

Botkyrka kommuns ansvar och organisation

För att säkra långsiktighet och kvalitet i kommunens arbete med demokratiutveckling behövs en tydlig ansvarsfördelning.

Den politiska organisationens ansvar

- Det yttersta ansvaret för att förverkliga strategin bär kommunstyrelsen på uppdrag från kommunfullmäktige.
- Kommunfullmäktige ansvarar för att följa upp arbetet som återrapporteras i processen för flerårsplanen.
- Demokratiberedningen bereder underlag för beslut om insatser riktade till förtroendevalda, invånare och brukare.
- Personalutskottet har motsvarande roll för att förverkliga demokratistrategins ambitioner på arbetsplatserna.
- Nämnderna ansvarar för att strategin genomsyrar ledning och verksamhet i kommunen.
- Nämnderna ansvarar för att deras verksamheter lever upp till inriktningen i denna strategi.

Förvaltningsorganisationens ansvar

- Varje förvaltningschef har huvudansvaret för genomförandet av strategin inom sin verksamhet.
- Förvaltningscheferna ansvarar också för att medarbetarnas demokratiska uppdrag får genomslag i verksamheten både internt och externt för invånare och brukare.

- Kommundirektören har ytterst det förvaltningsmässiga ansvaret för att demokratiarbetet genomförs i enlighet med denna strategi.
- Kommunledningsförvaltningen har huvudansvaret för att leda, samordna och stödja demokratiutvecklingsarbetet inom kommunen, inklusive arbetsformerna.

Botkyrka följer upp strategin

Uppföljningen av resultat sker kommunövergripande genom flerårsplanen. Uppföljningen ska fokusera på demokratiutveckling samt verksamhetsresultat ur medborgares, brukares och medarbetares perspektiv.

- Med stöd av kommunledningsförvaltningen ska den kommunala förvaltningen årligen följa upp och bidra till utveckling av nämndmål som bidrar till demokrati-strategins uppfyllande. Nämndernas ettårsplaner utgör grunden för det arbetet.
- Utveckla mätbara indikatorer för uppföljning och utvärdering kopplade till medborgarundersökningen.
- Kommunledningsförvaltningen utvärderar strategin varje mandatperiod och presenterar en rapport utifrån utvecklingsområdena.